

Aan: Algemene Commissie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking
Cc: Minister Ploumen
Datum: Amersfoort, 9 november 2015
Betreft: Brandbrief over crisis in wereldwijde financiering van onderwijs

Geacht Kamerlid,

Over het belang van onderwijs voor ontwikkeling is iedereen het eens. Helaas lijkt daarom ook praktisch iedereen te denken dat *anderen* onderwijs *dus* wel zullen financieren. Dat is echter niet het geval, zoals blijkt uit het Education Aid Watch Report 2015 (EWR), dat de Global Campaign for Education (GCE) heeft gepubliceerd.¹ Integendeel: *er is sprake van een crisis in de financiering van onderwijs, met name in de lage inkomenslanden*. Mede daardoor is het aantal kinderen en adolescenten dat geen onderwijs volgt sinds 2010 weer aan het stijgen. Dit is funest voor onder meer de kansen op economische groei en werkgelegenheid en voor verbetering van de positie van meisjes en vrouwen; allemaal belangrijke doelen van het Nederlandse beleid voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking.

Graag vraag ik dan ook uw aandacht voor maatregelen die de Nederlandse regering zou kunnen nemen, om universele toegang tot goed onderwijs voor iedereen te helpen garanderen.

15 jaar onderwijshulp

Het Education Aid Watch 2015 Report analyseert de onderwijshulp van belangrijke donorlanden, de Wereldbank, EU en het Global Partnership for Education (GPE) gedurende vijftien jaar. Daarbij is speciale aandacht besteed aan steun voor 'basic education', dat zowel voorschools, basis- en lager voortgezet onderwijs omvat, als vaktrainingen voor jongeren en volwasseneneducatie.

De belangrijkste conclusies: westerse landen hebben de afgelopen 15 jaar veel minder onderwijshulp gegeven dan in het jaar 2000 aan ontwikkelingslanden is toegezegd. *Dat is een van de redenen waarom de Millenniumdoelen op onderwijs en de Education for All-doelen niet zijn gehaald*. Van 2002 tot en met 2013 werd van alle ODA die door alle donoren samen werd gegeven, slechts 3,6% besteed aan *basic education*.

Nederland vormde daarop aanvankelijk een gunstige uitzondering; tussen 2002 en 2010 speelde ons land zelfs een voortrekkersrol bij het realiseren van de Millenniumdoelen op onderwijs en de Education for All-doelen. In 2010 besloot de regering echter onderwijs als prioriteit te laten vallen in het ontwikkelingsbeleid, in de veronderstelling dat nationale regeringen of andere donoren de financiering zouden overnemen. *Nu blijkt dat dat nauwelijks gebeurt*.

¹ Global Campaign for Education Aid Watch Report 2015, gebaseerd op DAC-data van 2002 t/m 2013 en uit andere bronnen afkomstige recente en toekomstige trends. Het rapport is te downloaden op: <http://www.globalcampaignforeducation.nl/k/n297/news/view/1022161/583957/gce-education-aid-watch-report-2015-veel-minder-onderwijshulp-dan-nodig-en-toegezegd.html>

Omdat ook andere bilaterale donoren bezuinigden op onderwijs, daalde de steun voor onderwijs tussen 2010 en 2012 zelfs met 10%. *Ook de EU – die geacht werd een belangrijke vervangende donor te zijn – liet het afweten.* De onderwijshulp daalde van 9,8% van alle EU-ontwikkelingshulp in 2010, naar slechts 6% in 2013. Van 2012 op 2013 daalde de steun voor *basic education* zelfs met een derde! Het EWR 2015 laat zien dat er steeds meer EU-hulp gaat naar postsecundair onderwijs (vooral beurzenprogramma's) en naar middeninkomenslanden, ten koste van hulp aan *basic education* in de armste landen.

De Nederlandse regering zag ook het Global Partnership for Education als een belangrijke alternatieve donor.² *Dit onderwijsfonds, een belangrijk financier van basic education in lage inkomenslanden en fragiele staten, kampt echter ook met een tekort.* Tijdens de 'pledging conference' in juli 2014, werd van de gevraagde US \$ 3,5 miljard aan donoren slechts US \$ 2,1 miljard toegezegd.

Uit alles blijkt dat onderwijs, met name de steun voor *basic education* in lage inkomenslanden, een lage prioriteit heeft bij de meeste donoren. Want ondanks een lichte stijging in onderwijshulp sinds 2013, gaat die stijging veel langzamer dan die van hulp aan andere sectoren en blijft deze ver achter bij wat nodig is.

Regeringen in ontwikkelingslanden zelf zien steeds meer het belang in van investeren in onderwijs. Volgens een recente analyse van de overheidsuitgaven van 66 ontwikkelingslanden van de Government Spending Watch, heeft meer dan de helft hun onderwijsbudget sinds 2012 verhoogd.³ Met name voor de armste landen geldt echter dat ze vooralsnog niet op eigen kracht de nieuwe onderwijsdoelen voor 2030 kunnen realiseren. Daarvoor is internationale steun onmisbaar.

UNESCO berekende dat er jaarlijks nog steeds US \$ 39 miljard dollar externe financiering nodig is om in 2030 alle kinderen in de wereld goed basis- en voortgezet onderwijs te bieden. Dat is vier keer zoveel als er momenteel aan onderwijshulp wordt gegeven. Terwijl investeren in onderwijs volgens recent onderzoek van 82 topeconomen, onder wie enkele Nobelprijswinnaars, zowel op sociaal als economisch vlak een van de meest effectieve investeringen is.⁴

Wat Nederland kan doen:

Ook al is onderwijs geen prioriteit meer in het beleid voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, toch kan Nederland nog steeds een constructieve rol spelen bij het realiseren van toegang tot goed onderwijs voor iedereen:

- 1. Besteed meer aandacht aan onderwijsprogramma's binnen de speerpunten, met name in de programma's gericht op economische ontwikkeling en werkgelegenheid.**
Volgens de meest recente cijfers van UNESCO volgen 124 miljoen kinderen en adolescenten in ontwikkelingslanden geen onderwijs. Een derde van alle adolescenten maakt het lager voortgezet onderwijs niet af. In het onderwijs opgedane basisvaardigheden zijn echter cruciaal voor het succesvol afronden van een beroepsopleiding en voor het vinden van werk.
- 2. Maak onderwijs integraal onderdeel van het beleid en de programma's voor gendergelijkheid en SRGR.**

² Zie Kamerbrief Verantwoorde afbouw van basisonderwijs, dd 14 november 2011.

³ <http://governmentspendingwatch.org/research-analysis/overall-spending> Financing the Sustainable Development Goals, Lessons from government spending on the MDGs, Government Spending Watch Report 2015

⁴ <http://www.copenhagenconsensus.com/post-2015-consensus/nobel-laureates-guide-smarter-global-targets-2030> zie onder prosperity Increase girls' education by 2 years; Achieve universal primary education in sub-Saharan Africa; Triple preschool in sub-Saharan Africa.

Er is geen betere manier om de positie van meisjes en vrouwen te bevorderen, hun gezondheid (en die van hun kinderen) te verbeteren en om kindhuwelijken te voorkomen, dan het verhogen van de onderwijsdeelname van meisjes. Dat zou dan ook een belangrijk aandachtspunt moeten zijn in alle op emancipatie en SRGR gerichte programma's.

3. Besteed ten minste 4% van alle humanitaire hulp aan onderwijsprogramma's.

Ruim een derde van alle kinderen die geen onderwijs volgen, leeft in conflictlanden. Onderwijs biedt niet alleen bescherming en afleiding maar is essentieel om verloren generaties en migratie te voorkomen. Toch ging volgens het GCE-rapport in 2014 slechts 1,4% van alle humanitaire hulp wereldwijd naar onderwijs. In 2015 geeft Nederland al het goede voorbeeld met substantiële bestedingen van het budget voor humanitaire hulp aan onderwijs. Hopelijk loopt Nederland daarmee vooruit op een EU-beleidsvoornemen om minimaal 4% van de humanitaire hulp te besteden aan onderwijs, en wordt dit een structurele maatregel.

4. Ten slotte kan Nederland zich in internationaal overleg sterker maken voor voldoende financiering van onderwijs door de EU, VN-organisaties en Internationale Financiële Instellingen.

In haar brief aan de TK over inclusieve ontwikkeling d.d. 28 september 2015 schrijft minister Ploumen dat Nederland zich in overleg met internationale organisaties en instellingen en binnen de EU ervoor gaat inzetten dat hulp terechtkomt bij de armste groepen en landen. Hierin past een krachtig pleidooi voor voldoende financiering van goed onderwijs, dat immers de meeste kans biedt om te ontsnappen aan de armoede.

Ik hoop dat u zich bij de komende begrotingsbehandeling Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking ervoor wilt inzetten dat ook Nederland een bijdrage levert aan het bezweren van deze internationale crisis in de financiering van goed onderwijs voor iedereen.

Uiteraard ben ik graag bereid tot nadere toelichting, per mail of telefonisch.

Met vriendelijke groet,

Jeanne Roefs

Coördinator Global Campaign for Education-Nederland

GCE-NL is een coalitie van Edukans/ICCO, Oxfam Novib, Save the Children, VSO, Woord en Daad en de Algemene Onderwijsbond.

Email: j.roefs@edukans.nl

Tel.: 06-38128808